

Doktori (PhD) értekezés tézisei

**A NE BIS IN IDEM ELVE AZ EURÓPAI
JOGALKALMAZÁSBAN**

Dr. Szabó Judit

Témavezető: **Prof. Dr. Elek Balázs**

DEBRECENI EGYETEM
Marton Géza Állam- és Jogtudományi
Doktori Iskola

Debrecen, 2021.

TARTALOMJEGYZÉK / CONTENT

I. Témaindító gondolatok, a kutatás célja	3
II. A kutatás módszertana	6
III. A kutatás tézisei.....	8
IV. A kutatás megállapításai	8
PUBLIKÁCIÓS LISTA.....	15
I. Keynote debate, the purpose of the research	18
II. Methodology of research	21
III. Research theses.....	23
IV. The findings of the research.....	24
LIST OF PUBLICATIONS	32

I. Témaindító gondolatok, a kutatás célja

Több mint 15 éves ítélkezési tapasztalattal gyakran szembesültem/szembesülök mind a saját referádámban, mind mások tanácskérései által a *ne bis in idem* (korábbi megjelöléssel *non bis in idem*) elméleti, gyakorlati kérdéseivel.

A téma egyre nagyobb térnyerését, növekvő jelentőségét jól jelzik a 2018 januári, valamint 2020. évi jogszabályi változások a Be. 6. §-ára vonatkozóan, valamint a Kúria kapcsolódó döntései.

Kétségtelen, hogy e szakterületnek nagy a jogirodalmi feldolgozottsága, de kiemelkedően fontosnak tartom a *ne bis in idem* elvének elméleti, tudományos és gyakorlati szempontú újszerű, egységes feldolgozását, az egész európai jogalkalmazásra kiterjedő igényességgel.

Így más hazai szakirodalmi feldolgozásokhoz képest részletesen kitérek külföldi ítéletek elismerésével, a tagállami ítéletek figyelembevételével, megfeleltetésével kapcsolatos eljárásokra is, amelyek elterjedését az EU szabad mozgáshoz, a tartózkodási hely szabad megválasztásához való joga hozta magával, mint a bűnelkövetők szabad mozgását, és amely terület jobb megértése elengedhetetlen a disszertáció következtetéseinek levonásához.

E szűkebb jogterületen eltöltött ítélkezési gyakorlatom a kutatás kiindulópontja, mivel itt szembesültem először a perbírók EU jogot sértő gyakorlatával, az Európai Unió Bírósága döntéseinek mindennapi jogalkalmazásra gyakorolt hatásaival.

A *ne bis in idem* elve az ugyanazon tény kétszeres értékelésének tilalmát határozza meg, és mint ilyen, a modern büntetőjog – értve ez alatt az anyagi és az eljárásjogi rendelkezéseket egyaránt – egyik sarokköve.

Az elv, melynek eredete a római jogra vezethető vissza – *nemo debet bis vexari pro una et eadem causa*, azaz senkinek nem kell elszenvednie, hogy vele szemben ugyanazon cselekmény miatt kétszer is büntetőeljárás folytassanak le – valamennyi szuverén állam mérvadó jogrendszerének szerves részét képezi¹ - a jogbiztonság alapelveként keresztül.

A jogbiztonság az állam – és elsősorban a jogalkotó – kötelességévé teszi annak biztosítását, hogy a jog egésze, egyes részterületei és az egyes jogszabályok is világosak, egyértelműek, működésüket tekintve kiszámíthatóak és előre láthatóak legyenek a norma címzettjei számára.

¹ M. Nyitrai Péter: Nemzetközi és európai büntetőjog Budapest, Osiris Kiadó 2006. 143. oldal

Vagyis a jogbiztonság nem csupán az egyes normák egyértelműségét követeli meg, de az egyes jogintézmények működésének kiszámíthatóságát is. A *ne bis in idem* elve pedig az ugyanazon (jogellenes) cselekmény miatti kétszeri eljárás (és nem csak a büntetés) alkotmányos jelentőségű és abszolút jellegű tilalmát jelenti, amely a jogállamiság elvéből vezethető le.

A *ne bis in idem* elve a belső, nemzeti jogrendünkben két szinten is megtalálható. Az egyik az Alaptörvényben deklarált, így alkotmányos szintű vezérelv, amely a jogrendszer egészére vonatkozó hatással bír. Ezen alkotmányos princípium a hazai büntetőeljárásban egy speciális eljárási akadályként jelenik meg, amely kategorikusan kizárja ugyanazon személy, egyazon cselekmény miatti büntetőjog felelősségének ismételt megállapíthatóságát, illetőleg az újbóli szankció alkalmazást.

A magyar jogrendszerben *res iudicata*-hatás kiváltására tehát kizárólag a bírósági határozat képes, ez azonban nem érinti az Európai Unió másik tagállamában hozott – ugyanilyen hatás kiváltására alkalmas – más jogi aktus érvényességét

Ez által kerülte el a jogalkotó a kollízió veszélyét a *ne bis in idem*-ről alkotott belső és közösségi jogi felfogás között, figyelemmel az Európai Unió Bíróságának a Gözütok & Brügge ügyben kifejtett álláspontjára is.

Itt azonban felmerül az a kérdés, hogy a nemzeti jogrendszeren belül, a 2017. évi Be. megváltozott ügyészi szerepfelfogására tekintettel a *ne bis in idem* elve hogyan kerül alkalmazásra.

Az EUB döntéseire figyelemmel álláspontom szerint elfogadhatatlan, hogy jogerő-hatást csak a bírósági határozat válthat ki, csak annak van bizonyító ereje.

Mint a dolgozatban bemutatom, egyfelől az európai igazságügyi együttműködés nem ezt az utat járja, másfelől ez a felfogás nem kíséri figyelemmel az eljárásjogi rendelkezések következményeit.

A 2017. évi Be. új ügyészi szerepkört mutat be, ekként immár foglalkozni kell az ügyészi határozatok kötőerejével, *res iudicata* hatásával, mint jellemzőkkel is.

Az EUB *erga omnes* hatályú, Miraglia és a már hivatkozott Gözütok & Brügge ügyei kapcsán így újra gondolandó nem csak a *res iudicata* hatással bíró igazságügyi hatóság fogalma, hanem a magyar jogrendszerre vonatkoztatva az ügyészi határozatok jogerejének határa is.

Előbbi kapcsán megjegyzendő, hogy az európai jogban igazságügyi hatóság alatt következetesen a bíróság és az ügyészség értendő (ezt legkifejezőbben a francia jogi *magistrat/magistrature* terminológia szemlélteti), így a magyar jogfelfogás akár sértheti is európai jogot.

Utóbbi tekintetében pedig felmerül, hogy – a luxembourgi és a strasbourgi bíróságok döntései nyomán is – a nemzetközi jogban megjelent eljárást megszüntető okok belső jogunkban hogyan jelennek meg, megjelennek-e egyáltalán.

Fontos azt is rögzíteni, hogy az elv nem eredményez tilalmat abban a körben, hogy azonos ténybeli alapból eltérő felelősségi formák, és ehhez kapcsolódóan eltérő szankciók kerüljenek megállapításra ugyanazon személlyel szemben.²

Itt azonban szükséges megemlíteni, hogy az egyéni jogvédelem szintje jogáganként eltérő.

Alapfeltevésem, hogy a legerősebb, legszélesebb eljárásjogi garanciák a büntetőeljárásban érintett személyeket (terhelteket) védik, míg leggyengébben a polgári jogban.

Emiatt azonban felmerül a kérdés, hogy mennyire tisztességes az eljárás, a marasztalás, ha részben attól függ a szankció-beszámítás, hogy melyik jogágba tartozó hatóság (ideértve a bíróságot is) járt el először.

A kutatásom kezdetekor azt feltételeztem, hogy amennyiben a büntetőbíróság marasztal először, az teljes körűen köti az azonos tényállás okán eljáró közigazgatási szervet, de nehézséget okoz, hogy a gyakorlatban az eljárások sorrendje fordított, és a büntető szankcióban a közigazgatási szerv által kiszabott bírság nem jelenik meg, felsőbb bírósági iránymutatás ellenére sem.

Éppen ezen következtetések miatt is tartottam fontosnak a *fair trial* kérdésével is foglalkozni: a *ne bis in idem* elve az egyik legerősebb eljárásjogi garancia, a tisztességes eljárás (*fair trial*) része, a hatékony jogvédelem részét képezi.

Ez a kérdés pedig már átvezet a *ne bis in idem* államközi aspektusára: az emberi jogok nemzetközi büntetőjogi relevanciájának kérdése párhuzamosan merült fel az államközi kapcsolatok megerősödésével, a határok átjárhatóságával.³

² Karsai Krisztina: Alapelvi (r)evolúció az európai büntetőjogban, A Pólay Elemér Alapítvány Könyvtára, Szeged, 2015. 114. old.

³ M. Nyitrai i.m. 82. oldal

Dolgozatomban bemutatom azt is, miszerint a kölcsönös elismerés elve a *ne bis in idem* területén hogyan érvényesül, különösen, ami a tagállami ítéletek megfeleltetésének automatizmusát illeti.

Igazolom azon jogalkotói feltevést, miszerint ezen a területen nem érvényesülhet a kölcsönös elismerés elvét lerontó gyakorlat. Alapfeltevésemm azonban, hogy a perbírák gyakorlata időnként az európai minimumszabályoknak sem felel meg, ekként akár hazánkat az EU marasztalhatná is.

Összegezve, értekezésem alapvető célja a *ne bis in idem* elve érvényesülésének elméleti és gyakorlati megalapozása, az eddigi tanulmányoktól eltérően megkísérelve minden spektrum bemutatását, összegzését, kiemelve máshol nem idézett, részletezett európai és hazai döntéseket is, de alapvetően fókuszálva az egyes tagállami büntető határozatok viszonylatára. Ennek természetesen előkérdése a *ne bis in idem* tényleges alkalmazásának, alkalmazási feltételeinek vizsgálata.

A doktori dolgozat célja egyben – a jogalkalmazásban is hasznosítható javaslatok végett – annak összefoglalása is, hogy milyen problémák jelentkeznek a külföldi (tagállami) és a hazai büntető ítéletek összevetése során.

II. A kutatás módszertana

Előljáróban meg kell említeni, miszerint a jogtudomány módszertanával foglalkozó szakirodalmi anyagok sajátossága, hogy a módszertannal, a tételes jog kutatásával – ideértve a bírósági határozat értelmezését is – szinte kizárólag civilisztikai szempontból foglalkoznak, a büntetőjogot kizárólag a közjogi felosztás szerint érintve. Vagyis a tételes joghoz szorosan kapcsolódó területeknél a jogértelmezés tárgyát elsősorban a vonatkozó, kényszerítő jellegű jogi normák képezik, kiegészítve a jogtörténeti fejlődés kutatásával, ideértve a joganyagra „ráépülő” bírósági (alkotmánybírósági, kúriai) határozatok feldolgozását is.

Ennek megfelelően a kutatásom alapvetően a saját ítélkezési, vezetői és európai jogi szaktanácsadói gyakorlatomon alapul.

Éppen erre tekintettel is az értekezés egyes hivatkozásainak forrása az Európai Jogi Szaktanácsadói Hálózat korlátozott hozzáférésű intranetes oldalán megjelent blogbejegyzései, műhelytanulmányai, valamint a szintén csak a bírói kar számára hozzáférhető, a 2012. utáni eljárásjogi kódexekkel kapcsolatos írott tananyagok, segédanyagok, kommentárok.⁴

Emellett a tudományos eredmények eléréséhez vezető folyamatban kiemelkedő jelentősége van a Legfelsőbb Bíróság, majd a Kúria elvi iránymutatásai, eseti döntései, az Alkotmánybíróság határozatai, az Emberi Jogok Európai Bíróságának és az Európai Unió Bíróságának releváns ítéletei elemzésének.

A dolgozat nem nélkülözheti a jogtörténeti és a nemzetközi összehasonlítást sem, utóbbit kiterjesztve az Emberi Jogok Európai Bírósága és az Európai Unió Bírósága határozatainak összevetésére is. Azzal együtt is, hogy bár e két jogi fórum alapvetően eltérő anyagi és eljárásjogi vetületekkel bír, döntéseinek következménye is eltérő, a *ne bis in idem* elve értelmezését egymással kölcsönhatásban adják, sőt, az elv alkalmazása akár államon belüli, akár államközi értelemben, azonos ismérvek meglétét feltételezi, így nem öncélú joggyakorlatuk egységes tárgyalása.

A kutatás szempontjából alapvető jelentőséggel bír a hazai szakirodalom feldolgozása, az angol, és – főként angol nyelvi közvetítéssel – részben a francia és német nyelvű szakirodalom áttekintése, illetve más szerzők forrásainak feltárása, megismerése, elemzése.

A dolgozatban konkrét bírósági határozatokra is törekedtem hivatkozni, természetesen tartózkodva az egyedi ügyekre vonatkozó esetleges kritikák megfogalmazásától annak ellenére, hogy e körben egyetérték Bencze Mátyás azon megállapításával, miszerint az ítélkezési tevékenység a problémamegoldó gondolkodás egyik alkalmazási területe⁵. Sőt, kétségtelen, hogy a tudomány jellemzője maga a kritika, de az egyes határozatok „kritikamentessége” nem jelenti az abból való következtetések kritikai megítélését.

Az ismertetés továbbá nem azt jelenti, hogy nem fogalmazok meg utóbb jogértelmezési, joghézag-pótlási javaslatokat értekezésemben, mind a jogalkotó, mind a jogalkalmazók felé, főként, mivel a bírósági határozatok előzetesen megalapozott szempontok szerinti, elemző

⁴ Hangsúlyozandó, hogy e segédanyagok ugyanakkor felsőbb bírósági, szakmai ellenőrzési mechanizmuson mennek át intranetes közzétételüket megelőzően, így szakmai értékükhöz kétség nem fűzödhet.

⁵ Bencze Mátyás: *Elvek és gyakorlatok Jogalkalmazási minták és problémák a magyar bírói ítélkezésben* Dignitas Iuris Debreceni Iskola, sorozatszerkesztő: Szabadfalvi József, Gondolat Kiadó, Budapest, 2011. 17. oldal

bemutatása mind a további tudományos célú felhasználás, mind a jogalkalmazás szempontjából rejlő komoly értékekkel bír.

III. A kutatás tézisei

A fenti gondolatok előrevetítését követően, a dolgozatomban mindenekelőtt az alábbiakra szeretnék rámutatni, egyben igazolni e feltevések helyességét:

1. Szükséges a jogerő alapdogmatikájának újragondolása:
 - elfogadhatatlan, hogy Magyarországon jogerő-hatást csak a bírósági határozat válthat ki, csak annak van bizonyító ereje;
 - foglalkozni kell az ügyészi határozatok kötőerejével, *res iudicata* hatásával;
 - módosítani indokolt az igazságügyi hatóság hazai fogalmi felfogását.
2. A nemzetközi jogban megjelent eljárást megszüntető okok belső jogunkban nem feltétlenül jelennek meg.
3. A legerősebb, legszélesebb eljárásjogi garanciák a büntetőeljárásban érintett személyeket (terhelteket) védik, míg leggyengébben a polgári jogban.
 - Amennyiben a büntetőbíróság marasztal először, az teljes körűen köti az azonos tényállás okán eljáró közigazgatási szervet.
 - A *ne bis in idem* elve alkalmazhatósága, mint a jogerő egyik következménye feltételezi a jogágakon átívelő tettazonosságot.
4. A tagállami ítéletek figyelembevétele során a perbírók EU jogot sértenek, e területen a kölcsönös elismerés elvét lerontó gyakorlat érvényesül.

IV. A kutatás megállapításai

A kutatás során megállapítható volt, miszerint az alábbi alapfeltevés helytálló: a legerősebb, legszélesebb eljárásjogi garanciák a büntetőeljárásban érintett személyeket (terhelteket) védik, míg leggyengébben a polgári jogban. A már hivatkozott szakirodalmi megállapítások alapján

az is kijelenthető, hogy a jelenlegi közigazgatási perrendtartás – az ET (R91) 1. Ajánlását figyelembe véve – igyekszik a büntetőjoghoz közelítő garanciákat bevezetni.

Érdekesség azonban, hogy a közigazgatási döntések tekintetében az államszervező a közigazgatási tevékenység jogszerűségének tárgyában hozott teljes körű döntést megváltoztathatatatlannak tartja a polgári jogi viszonylatban, míg a büntető határozat tekintetében – amennyiben az elkövetett bűncselekmény vagyoni következményeiről van szó – csak az köti a polgári és a közigazgatási bíróságot, hogy a terhelt büntetőjogi felelősségét nem semmisítheti meg, de maga a történeti tényállás, az elkövetési idő, hely, a vagyoni kár pontos összege vonatkozásában a civilisztikai bíróság szabadon dönthet, akár eltérő történeti tényállást is megállapíthat. Ezzel szemben a büntető ítélet meghozatala során a bíróságot kizárólag a személyállapoti perek megállapításai kötik (mivel azok *ex lege* mindenkivel szemben hatályosak), míg a más eljárásban hozott határozat – függetlenül a más eljárás jogi jellegétől - nem, ideértve az abban megállapított tényállást és a jogi értékelést is.

A *ne bis in idem* elv alkalmazhatóságához szükséges ügyazonosság megítélése is jelentősen eltérő az egyes jogágak szerint: a büntetőjogban a tettazonosság tényállás-azonosságot jelent, míg a polgári jogban már jogalapi azonosságot. Ehhez képest a közigazgatási jogban a tényállási azonosságon túl szükséges a védett jogi érdek vagy érték azonossága is.

A jelenlegi tapasztalatok szerint a közigazgatási jogvitában a közigazgatási szankciók büntetőjogi jellegének értékelése és a *ne bis in idem* elv megsértése csak ritkán merül fel, mert jellemző módon – a közigazgatási- és a büntetőügyek speciális eljárási szabályainak sajátosságaiból is adódóan – azonos személlyel szemben, azonos tényállásra alapított közigazgatási és büntető szankciók sorrendjében a közigazgatási szankció szokott lenni az első. A hazai szabályozást áttekintve egyértelműen megállapítható, hogy a közigazgatási és büntetőjogi szankciók egyaránt előre láthatóak.

Az Európai Unió Bírósága és az Emberi jogok Európai Bírósága által kimunkált szempontokat figyelembe véve pedig a nemzeti bíróságoknak is egy-egy büntetőeljárás során figyelemmel kell lenni arra, hogy az alkalmazott közigazgatási szankció mennyiben tekinthető büntetőjogi jellegű szankciónak, vagyis az Engel-kritériumokat alkalmazni kell.

Ekkor azonban felmerül az a kérdés, miszerint mennyire minősül tisztességes eljárásnak, hogy a szankció beszámítása tulajdonképpen attól függ, hogy melyik eljárás volt előbb: a büntető vagy a közigazgatási.

A kutatás során elemzett példákból úgy tűnik, hogy ha a közigazgatási eljárás az utóbbi, a büntető szankció nem számít bele a közigazgatásiba. Bár az Alkotmánybíróság előtt több hivatkozás is van a tisztességes eljárás elvének megsértésére, az Alkotmánybíróság még nem döntött a felvetetthez hasonló ügyben, ez még várat magára.

Az elemzés során a fentiekén túl az is megállapítható volt, hogy a magyar bíróságok előtt folyó büntetőeljárásokban már közvetlen hivatkozási alapként jelenik meg a Schengeni Megállapodás Végrehajtási Egyezményének (SMVE) 54. cikke.

A SMVE-vel szemben egyébként a gyakorlatban – a disszertációban is jelzett fordítási kérdőjeleken túl – nem merült fel kritikai észrevétel.

Emellett véleményem szerint az ismertetett jogesetek alapján az is kijelenthető, hogy a magyar felsőbb bíróságok az alkalmazási kétségeket az Európai Unió Bíróságának esetjogára hivatkozással önállóan, előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezés nélkül is megfelelően feloldották. E folyamat során pedig maximálisan figyelembe vették a két nemzetközi bíróság által is követett azon megközelítés⁶, amely alapján a terhelte legkedvezőbb értelmezést kell alkalmazni.

Ami pedig a nem bíróság általi megszüntető határozatok megítélését, vizsgálatát illeti, a fenti, viszonylag kevés számú fellelhető jogeset arra enged következtetni, hogy a magyar jogalkalmazók maximálisan figyelembe veszik a luxembourgi és a strasbourgi bíróságok e tárgyú releváns döntéseit – teszik ezt mindezt annak ellenére, hogy a jogerő-hatás hazai dogmatikai háttere nem került tágításra.

Ehhez kapcsolódik, hogy a magyar bíróságok következetesen alkalmazzák az igazságügyi hatóság önálló uniós jogi fogalmát, szintén annak ellenére, hogy a hazai jogelméletben még ez sem került kimunkálásra.

A *ne bis in idem* hazai fejlődéstörténetének vizsgálatából pedig az is jól szemléltethető, ahogy a kezdeti magánjogi felfogásból áttevődött a büntető eljárási jogba, először államon belüli, majd államközi alkalmazhatósági értelemben, sőt, a kutatás éppen azt igazolja, hogy a jog – nem csak a jogalkotás, hanem a jogalkalmazás is – időnként, legalább is ezen a szűkebb jogterületen képes gyorsan reagálni a változó társadalmi-politikai környezetre, kihívásokra.

⁶ Norel Neagu: The Ne Bis in Idem Principle in the Interpretation of European Courts: Towards Uniform Interpretation. In: Leiden Journal of International Law, Dec 2012, Vol. 25 Issue 4, pp 955-977. p 957.

Minderre kiváló példa, hogy például 2018-at megelőzően az elismerési eljárások rendező elve az volt, miszerint mindig vizsgálni kellett, hogy a külföldön lefolytatott eljárás összhangban áll-e a magyar joggal. Így a külföldön elítelt magyar állampolgárok elítélésének ténye és a kiszabott büntetések nem automatikusan kerültek be a magyar bűnügyi nyilvántartásba.

A Balogh-ítélet egyik következtetése volt azonban, miszerint ez az eljárás nem volt uniókonform.

Ugyanakkor az Európai Unió Bíróságának ezen ítélete alapján az is megállapítható, hogy a külföldi ítélet elismerésével kapcsolatos eljárás nem feltétel nélkül és nem minden esetben ellentétes az Európai Unió jogával. Ezt a következtetést erősíti a Lada ügyben hozott luxembourgi ítélet indokolása is.

Megállapítható, hogy a külföldi/tagállami ítéletek elismerésének új rendszere – amely a hivatkozott kúriai és alsóbb bírósági döntések alapján is szorosan kapcsolódik a *ne bis in idem* elvének alkalmazhatóságához – megfelel mind a Balogh-ítéletben, mind a Kerethatározatban⁷ foglaltaknak. Az eljárás megnevezésének változása is ezt tükrözi: a külföldi ítélet érvénye (ideértve a tagállami ítéletek megfeleltetését is) és a bíróság eljárása (az elismerés) egymástól elkülönült fogalmak: a bíróság az eljárás, az elismerés során nem a külföldi ítélet érvényét ismeri el, hanem magát az ítéletet, és ezzel biztosítja annak – meghatározott tartalommal történő – érvényesülését.

Itt szükséges azonban arra is utalni, hogy akár jogalkotói, akár (leg)felsőbb bírósági oldalról megfontolandó az ügydöntő határozatok körének egyértelműsítése, mondhatni egységesítése az egyes azonos szintű jogszabályok eltérő fogalom-használata okán.

A fentiekén túl, már a külföldi ítélet érvényének elismeréséből sem következett azonban automatikusan az abban kiszabott büntetés, alkalmazott intézkedés végrehajtása is. A végrehajtáshoz kell annak átadása-átvétele is.

Kétségtelen, hogy a korábbi szabályozásból a külföldi ítélet érvénye elismerésének és a külföldi bíróság által kiszabott szabadságvesztés végrehajtása átvételének szétválasztása a különös, illetve kizárólagos illetékesség mellett nem kívánt dupla eljárást és határozatot eredményezhetett.⁸

⁷ 2008/675/IB (2008. július 24.) Kerethatározat az Európai Unió más tagállamaiban hozott ítéleteknek egy új büntetőeljárásban való figyelembevételéről

⁸ Fejes Péter: A külföldi ítélet érvényének elismerése – *clausula rebus sic stantibus*, Ügyészségi Szemle 24. oldal

Ugyanakkor ez a megállapítás ma már nem érvényes, különösen a tagállami ítéletekre vonatkozó részletszabályokra, illetőleg az újbóli egységes kizárólagos illetékességre tekintettel. Azonban abban nem volt változás, módosítás, hogy már az érvényében elismert külföldi ítéletben kiszabott szabadságvesztés büntetés sem volt automatikusan összbüntetésbe foglalható.

A korábbi szabályozásra vonatkozó dogmatikai alapvetés volt azonban, hogy a jogerősen kiszabott felfüggesztett szabadságvesztés végrehajtásának utólagos elrendelése, a feltételes szabadság megszüntetése vagy a visszaesés megállapítása és következményeinek levonása a terhelt átadásával biztosított hazai büntetőeljárásnak már kizárólag a belső jogra tartozó kérdése volt.⁹

Az elemzett jogesetek is rámutattak arra, hogy bár a tagállami ítéletekkel kiszabott, végrehajtásban felfüggesztett szabadságvesztés büntetések végrehajtásának újabb, immár hazai büntetőeljárásban való elrendelése, a büntetőjogi felelősség szempontjából marginálisnak tűnik, azonban jelentős számban történő helytelen alkalmazása a terheltek szempontjából nem csak egyénileg, de összességében is súlyos hátrányokhoz vezethet, a jogalkalmazók figyelmét (ez sem) kerülheti el.

Egyes vélemények szerint a nemzetközi vonatkozású büntetőügyek intézésének szabályozása bonyolult, elbírálásukhoz speciális szakértelem szükséges.

Kétségtelen, hogy jogalkalmazói iránymutatások jellemzően túlhaladottak, illetve e területen büntető jogegységi határozat vagy büntető kollégiumi vélemény egyáltalán nincs. Kevés a közzétett elvi határozat, döntés is, és már azok is jellemzően meghaladottak az időközbeni jelentős és széles körű jogszabály-változásokra tekintettel, indokolt felülvizsgálatuk – különösen a korlátozott precedensrendszer kvázi bevezetésére is.

Ezen megállapítás véleményem szerint azért is bír jelentőséggel, mert az Európai Unió Bírósága is szinte minden releváns ügyben leszögezte, hogy a *ne bis in idem* elve alkalmazásának vizsgálata a tagállami bíróság hatáskörébe tartozik, az egyedi eset összes körülményének elemzése után. Így nélkülözhetetlen az igazságszolgáltatási szereplők hatékony felkészítése e szerepre, illetve a már meglévő tudásbázis erősítése, a kúriai irányadó döntések felülvizsgálatának megfontolása.

⁹ Fejes Péter i.m. 27. oldal

Ide tartozik azonban azon kérdés szükségszerű felvetődése is, miszerint a luxembourgi és különösen a strasbourgi esetjog mennyire hivatkozható közvetlenül a magyar ítéletek indokolásában.

A kutatás során azonban az is megállapítható volt, hogy – empirikus tapasztalataim szerint – a nemzetközi érintettségű ügyek arányához képest rendkívül kevés számú ügyben merül fel a határokon átnyúló *ne bis in idem* elvének alkalmazásának egyáltalán a lehetősége, amely leginkább arra vezethető vissza, hogy sem az ügyben eljáró bírók, sem az ügyfelek (ügyész, védelem) nem ismerik fel az alkalmazás lehetőségét, a feltételek fennállását.

Ez pedig visszavezethető az európai büntetőjogi tudás hiányosságára, valamint arra, hogy a jogszabályi előírás ellenére sem vált „napi rutinná” az európai bűnügyi nyilvántartás adatainak ellenőrzése.

Hasonlóan, a *ne bis in idem* elve alkalmazásának egy másik aspektusa sem bír jelenleg még jelentőséggel a büntető igazságszolgáltatásban: a költségvetési visszaélésekkel kapcsolatos ügyek viszonylagos nagy száma ellenére, a büntető ügyekben még mindig ritkán merül fel a kétszeres eljárás tilalmának vizsgálata olyan eljárásokban, ahol a büntetőbíróság eljárását korábban közigazgatási, jellemzően adóhatósági eljárás előzte meg.

Minderre tekintettel továbbra is egyetértek Elek Balázs azon megállapításával, miszerint a büntetőügyek elbírálásának szemléletében közvetlen változás egyelőre nem várható.

Az viszont egyre inkább elvárható a büntető ügyekben eljáró bíróságoktól az irányadó és közzétett felsőbb bírósági és alkotmánybírósági határozatokra tekintettel, hogy a megelőző közigazgatási szankciók kapcsán állást foglaljanak abban a kérdésben, hogy a közigazgatási eljárásban kiszabott bírság, egyéb intézkedés mennyiben sorolható a büntetőjogi jogkövetkezmények közé, valamint a büntető szankciók kiszabása során erre is figyelemmel legyenek, ekként biztosítva a *fair trial* garanciális megtartását. Márpedig ennek azért is van jelentősége – szintén egyetértve Elek Balázs következtetésével –, mivel a közigazgatási bírságok megfizetése jelentőséggel bírhat a (büntetőjogi) pénzbüntetések szabadságvesztésre történő átváltoztatása során.¹⁰

¹⁰ Elek Balázs: *Administrative and criminal proceedings in reflection of the principle ne bis in idem* In: Konferenciakötet: A jogi szabályozás harmonizálása az Európai Unió vívmányaival - a boszniai és hercegovinai helyzet és mások tapasztalatai (eljárások), Banja Luka, 2018. március 30. pp 94-101. p 101.

Összegezve, bár a kutatás során megállapításra került a fentiek szerint, miszerint a hazai jogfejlődésről kijelenthető, hogy az elmúlt 3-4 évben a *ne bis in idem* elvének alkalmazásához a jogalkotó a szükséges jogi feltételeket megteremtette, az előkészítés során a jogalkalmazókat bevonta, a rendelkezések szövegezésekor mind a luxembourgi, mind a strasbourgi döntések elvi magjait figyelembe vette, sőt, a terminológiai fejlődést a módosítások során követte, így a kézirat lezárásakor alapvetően nincsen jogalkotási deficit.

Ugyanakkor érzékelhető, hogy jogalkalmazói gyakorlat még nem igazán hajtotta végre azt a szemléletváltást, amit a hazai jogalkalmazó mellett az európai bíróságok is elvárnak.

Még mindig tapasztalható a kölcsönös elismerés elvének mellőzése, a fentiek szerint a közigazgatási szankciók beszámításának hiánya, így jogalkalmazói oldalról (nem csak a bíróságokat ideértve) a jelenleginél nagyobb hangsúlyt kell fektetni a figyelem-felhívásra, a szakmai tanácskozások holisztikus szemléletű megszervezésére, ekként a gyakorló igazságszolgáltatási szereplők mellett a jogalkotó, valamint a tudományos élet képviselőinek részvételével.

A fentiekén túl továbbra is folyamatosan figyelemmel kell kísérni az európai bíróságok releváns jogfejlődését, arról a hazai igazságszolgáltatási szereplőket haladéktalanul tájékoztatni kell, ezáltal biztosítva a naprakész, uniókonform, de a mindenkori magyar büntetőpolitikának megfelelő ítélkezést, alkalmazva mind az Európai Unió alapját képező kölcsönös elismerés – kölcsönös bizalom elvét, mind az Európa Tanács tisztességes eljárással kapcsolatos egyezményeit, ezáltal is elősegítve, biztosítva az európai integrációt.

PUBLIKÁCIÓS LISTA

**DEBRECENI
EGYETEM**

**DEBRECENI EGYETEM
EGYETEMI ÉS NEMZETI KÖNYVTÁR**

H-4002 Debrecen, Egyetem tér 1, Pf.: 400
Tel.: 52/410-443, e-mail: publikaciok@lib.unideb.hu

Nyilvántartási szám: DEENK/183/2021.PL
Tárgy: PhD Publikációs Lista

Jelölt: Szabó Judit
Doktori Iskola: Marton Géza Állam- és Jogtudományi Doktori Iskola
MTMT azonosító: 10065054

A PhD értekezés alapjául szolgáló közlemények

Folyóiratszkek, tanulmányok (9)

1. **Szabó, J.:** A ne bis in idem elvének hazai fejlődéstörténete.
Büntetőjogi Szemle. "Közlésre elfogadva", 1-12, 2021. ISSN: 2063-8183.
MTA Állam- és Jogtudományi Bizottság: C
2. **Szabó, J.:** Közigazgatási Jogvita kontra Büntetőjog.
Jura. "Közlésre elfogadva", 1-16, 2021. ISSN: 1218-0793.
MTA Állam- és Jogtudományi Bizottság: A
3. **Szabó, J.:** The emergence of the ne bis in idem principle in European criminal law legislation.
Revista Facultății de Drept Oradea = Journal of the Faculty of Law Oradea. "Accepted by Publisher", 1-23, 2021. ISSN: 1582-7585.
4. **Szabó, J.:** A külföldi ítéletek végrehajtása, avagy a végrehajtásában felfüggesztett külföldi szabadságvesztés-büntetés hazai sorsa.
Európai Jog. 20 (5), 9-15, 2020. ISSN: 1587-2769.
MTA Állam- és Jogtudományi Bizottság: A
5. **Szabó, J., Hornyák, S.:** Az új büntetőeljárási kódex hatása a bírósági igazgatásra.
Bírósági Szemle. 1, 26-37, 2020. ISSN: 2732-1517.
6. **Szabó, J.:** A pénzmossás elleni küzdelem bírói gyakorlata Magyarországon.
In: Az Európai Unió pénzügyi érdekei védelmének büntetőjogi aspektusai - különös tekintettel az adócsalás, a korrupció, a pénzmossás és a büntetőjogi compliance nemzeti szabályozására, valamint a kiberbűnözésre. Szerk.: Farkas Ákos, Dannecker Gerhard, Jacsó Judit, Wolters Kluwer Kft., Budapest, 349-358, 2019. ISBN: 9789632958873
7. **Szabó, J.:** A külföldi ítéletek figyelembevétele a büntetőeljárársban.
Ügyvédek Lapja. 57 (1), 9-16, 2018. ISSN: 1216-9102.
8. **Szabó, J.:** Eljárás a külföldön tartózkodó terhelt távollétében.
Büntetőjogi Szemle. 7 (1), 81-90, 2018. ISSN: 2063-8183.
MTA Állam- és Jogtudományi Bizottság: C

9. **Szabó, J.**, Kenese, A.: A bírói kezdeményezések - büntetőbírói szemmel.

Alkotmánybírósági Szemle. 7 (2), 90-96, 2016. ISSN: 2061-5582.

MTA Állam- és Jogtudományi Bizottság: D

Konferenciaközlemények (1)

10. **Szabó, J.**: Ne bis in idem as the cornerstone of a fair trial.

In: Fifth International Scientific Conference "Harmonisation of legislation with EU acquis communautaire : The situation in Bosnia and Herzegovina and the experience of the neighboring countries", Think Tank, Banja Luka, "Accepted by Publisher", 1-15, 2021.

MTA Állam- és Jogtudományi Bizottsága irányelvei szerint:

„A” kategóriás folyóiratban megjelent publikációk: 2, melyek közül az értekezés alapjául szolgál: 2

„C” kategóriás folyóiratban megjelent publikációk: 2, melyek közül az értekezés alapjául szolgál: 2

„D” kategóriás folyóiratban megjelent publikációk: 1, melyek közül az értekezés alapjául szolgál: 1

A DEENK a Jelölt által az iDEa Tudóstérbe feltöltött adatok bibliográfiai és tudományometriai ellenőrzését a tudományos adatbázisok és a Journal Citation Reports Impact Factor lista alapján elvégezte.

Debrecen, 2021.04.08.

A NE BIS IN IDEM PRINCIPLE IN EUROPEAN LAW ENFORCEMENT

Dr. Szabó Judit

Supervisor: Prof. Dr. Elek Balázs

University of Debrecen

Marton Géza Doctoral School of Legal Studies

Debrecen, 2021

I. Keynote debate, the purpose of the research

With more than 15 years of judicial experience, I often face theoretical and practical issues of *ne bis in idem* principle when it comes my cases, also when I am counseling my colleagues in their cases as well.

There is no doubt that this field of expertise is highly processed, however, in my professional opinion, I find highly important the elaboration of theoretical, scientific and practical novelty of the topic, also the coherent, united development of *ne bis in idem principle* within the scope of the whole European law enforcement. Thus – compared to other domestic literature – I will highlight in detail the procedures in connection with the recognition of foreign judgments, also the procedures with regard to the conformity of Member States' judgments, which have taken itself to the EU's free movement and the free choice of residence than the free movement of offenders. This area's better understanding is essential to deduct the conclusions of my dissertation.

My judicial experience and the cases I have dealt with in this narrower area of law, is the starting point of my research, because I first faced the impact of the EU law, with the effects of the Court of Justice of the European Union on everyday law enforcement.

The principle of *ne bis in idem* defines the prohibition of twice the same assessment of the same fact, and as such, this principle is one of the cornerstones of the modern criminal law, including the substantive and procedural provisions. The principle, which leads way back to Roman law - *nemo debet bis vexari pro una et eadem causa*, meaning, no one has to suffer from the same act in the same criminal proceedings. Hence, the principle is an integral part of the relevant legal systems of all sovereign states - legal certainty through its principle.

Legal certainty makes it a duty – mainly for the State and the law enforcement system – to ensure that the legal system, also some of its sub-areas and the individual legislation are clear and predictable for the recipients of norms in terms of their operation. This means, that legal certainty does not only require clarity of individual standards, but also the predictability of the functioning of certain legal institutions. The principle of *ne bis in idem* represents a

constitutional and absolute prohibition of the same proceeding (and not only punishment), which can be divided from rule of law principle.

The principle of *ne bis in idem* can be found at two levels in our internal national legal system. One is declared in the Fundamental Law, as constitutional level guiding, which has an impact on the whole legal system. This constitutional principle in domestic criminal proceedings appears as a special procedural obstacle which categorically excludes the double jeopardy – meaning double proceedings or adjudication – also double imposition or execution of sanctions with regard to the same act and person.

Therefore, in the Hungarian legal system, only the judicial decision is able to generate the *res iudicata* effect, however this does not affect the validity of a different legal act or judicial decision declared in another Member State of the European Union to generate the same effect. This has taken the legislator to avoid the risk of conflicts between the internal and Community legal concept of *ne bis in idem*, taking into account the opinion and reasoning of the Court of Justice of the European Union (CJEU) in the Gözütok & Brügge case.

However – in our national legal system – with respect to amended role and duties of the prosecutor brought by the Act XC of 2017 on Criminal proceedings, the question arises, how can we interpret the *ne bis in idem* principle.

Considering the CJEU's decisions, from my point of view, it is unacceptable that the *res iudicata* effect can only be reached and created by the judicial – court - decision, only there is a so-called validity or evidential value.

As I present in my dissertation, on the one hand, European judicial cooperation took a different path, and on the other hand, this concept does not monitor the consequences of procedural provisions. The new Act on Criminal Proceedings of 2017 presents a new prosecutor role, hence it is necessary to deal with the binding force of prosecutor decisions and the *res iudicata* characteristics and effects as well.

In connection with the CJEU's *erga omnes*, Miraglia and the Gözütok & Brügge' affairs, we might reconsider not only the concept of judicial authority and their decisions with *res iudicata* effects, but specifically the Hungarian legal system, with respect to the prosecutor decisions' binding force, validity and *res iudicata* effect.

With regard to the previous section, it should be noted that the provisions of European law under the terminology of judicial authority, consistently implies Court and the prosecutor's office (this is most expressly illustrated by the French Law's *magistrat/magistrature* terminology), so the Hungarian law concept may also infringe European law.

We have to mention that as a result of the decisions of Luxembourg and Strasbourg courts, how the reasons for terminating the proceedings declared in the international law might appear in our internal law, if they appear at all.

It is also important to state the fact that the principle does not effect a prohibition with respect to responsibilities laying on the same factual basis, neither on imposing different sanctions to against the same person.

At this point however, it is necessary to mention that the level of individual legal protection differs in every branch of law. I assume that the strongest, widest procedural guarantees are provided for persons (defendants) involved in criminal proceedings, while in civil proceeding these guarantees are much more lighter and interpreted in a narrower sense. For this reason, however, the question arises as to how fair the procedures or legal consequences (sanctions) are, if the offsetting partly depends on the which authority – civil, administrative or criminal one, including the court – has acted first.

At the beginning of my research, I assumed that if the criminal court imposes a sanction first, it is completely binding for the administrative authorities acting on the same facts, however in practice it causes a difficulty that the order of proceedings is reversed, meaning that the fine imposed by the administrative authority will not appear in the criminal sanction, despite the higher court guidance.

Because of these conclusions, I consider that it is important to deal with the aspect and principle of *fair trial*: the *ne bis in idem* principle is one of the most powerful procedural guarantees, as a part of *fair trial*, it is a part of the effective legal protection.

These factors lead us to the question of *ne bis in idem*'s interstate aspects: international criminal law questions the relevance of human rights occurred in parallel with the strengthening of interstate relations, border interoperability.

In my dissertation, I also demonstrate how the principle of mutual recognition prevails in the *ne bis in idem* field, in particular as regards the automation of the correspondence and recognition of Member States' judgments. I certify the legislative assumption that the practice of mutual recognition cannot prevail in this area. However, my assumption is that the practice of the judges occasionally does not correspond to European minimum standards, hence the EU could sanction Hungary for several infringements.

In summary and my dissertation is theoretical and practical ground for the prevalence and practicality of the principle of *ne bis in idem*, attempting to present all spectrum differently, including all the respective European and national decisions, and highlighting the details otherwise compared to other studies. However my dissertation is fundamentally focused on the relationship between individual Member States' criminal decisions. Of course, this is a prerequisite for examining the actual application and conditions of use of *ne bis in idem*.

The aim of the doctoral dissertation is to summarize what problems arise in comparison of foreign (Member States) and domestic criminal judgments.

II. Methodology of research

It should be noted that the peculiarity of the literature on the methodology of jurisprudence is that the research of substantive law, including the interpretation of a court decision, is dealt

with almost exclusively from a civilian point of view, affecting criminal law only according to the division of public law.

Hence, the areas closely related to the substantive law, the subject of interpretation is primarily related to the relevant, compelling legal norms, supplementing the processing of legal history development, including the processing of a court (Constitutional Court, Supreme Court) decisions on the legislation.

Accordingly, my research is mainly based on my own judicial experience, case-law, leadership and European legal advisory practice.

With respect to the abovementioned, the source of certain references are published only on intranet website of the European Law Advisory Network, providing access only to the judges for the curricula, blog-entries, workshop studies, auxiliary materials and commentaries.

In addition, in the process leading to the achievement of scientific results, the decisions of the Supreme Court and Constitutional Court, also the European Court of Human Rights and the relevant judgments of the Court of Justice of the European Union were analyzed in my dissertation.

The dissertation may not lack the legal history and international comparison, extending the latter to compare the judgements European Court of Human Rights and the Court of Justice of the European Union. However, although these two legal forums have fundamentally different substantive and procedural aspects, even the consequences of their decisions are different, the complete and proper interpretation of the *ne bis in idem* principle is given interact to each other. The application of the principle, whether within the state or in the interstate sense, presupposes the existence of the same criteria, so the comparative approach of their legal practice is not a self-serving discussion.

With respect to my research, the processing of domestic literature is essential, I also implemented the respective foreign literature, mostly in English, moreover partly exploring, acquainting and analyzing the resources of the French and German literature and the essays, studies of other authors.

In my dissertation, I also referred to specific court decisions, of course, refraining from the formulation of possible criticisms for specific cases, despite the fact that I agree with the statement of Mátyás Bencze that judicial activity is one of the fields of application of problem-solving thinking. In fact, there is no doubt that science is characterized by its critics, but individual decisions "free of criticism" does not mean to conclusions from the critical perception.

Furthermore, the analysis does not mean that I will not formulate proposals for legal interpretation and filling legal gaps in my dissertation, because I will, both for legislators and the law enforcement as well, especially because the analytical presentation of court decisions according to pre-established criteria has serious values for both further scientific use and law enforcement.

III. Research theses

After projecting the ideas above, in my dissertation I would like to point out the following, and prove the correctness of these assumptions:

1. Required reconsideration of the dogmatics in connection the *res iudicata*:

- it is unacceptable that in Hungary, the *res iudicata* effects can only be reached by a court decision, only it has a probative value, validity;
- it is essential to deal with the binding force of prosecutor decisions, with their *res iudicata* effect;
- it would be preferable to amend the domestic conceptual perception of the judicial authority.

2. The reasons terminating the procedure in international law do not necessarily appear in our internal law.
3. The strongest, widest procedural guarantees protect persons (defendants) involved in criminal proceedings, while in civil proceedings these guarantees are much more lighter and interpreted in a narrower sense.
 - If the criminal court imposes a sanction first, it is completely binding for the administrative authority acting on the basis of the same facts.
 - The applicability of the *ne bis in idem* principle, as one of the consequences of the *res iudicata*, assumes the identity that crosses the breaches of law.
4. When taking account of the judgments of the Member States, the Hungarian regulation violates EU law, and the practice of mutual recognition in this area prevails.

IV. The findings of the research

During the research it was concluded that the my hypothesis was correct: the strongest, widest possible procedural guarantees protect persons (defendants) involved in criminal proceedings while it is much more weaker in civil law proceedings.

On the basis of the literature findings already cited, it can also be stated that the current administrative proceedings, taking into account the Recommendation R (91) 1 of the Committee of Ministers of the Council of Europe, seeks to introduce guarantees similar to criminal law.

It is interesting, that with regard to administrative decisions, the State (legislator) considers the full decision made on the legality of the administrative activity to be unchangeable. in civil context, however in a criminal judgment – in the case of the financial consequences of the crime committed, the civil and administrative authorities (courts) are bound only by the fact that they cannot annul the defendant's criminal liability, but the civil court is free to decide on the material (historical) fact itself, the time of the offence, the place, the exact amount of the pecuniary damage, or they can even establish a different material fact.

In contrast, in case of a criminal judgment, the court is bound only by the findings judgments concerning the status or capacity of persons (as they apply *ex lege* to everyone), whereas a decision given in another proceeding – regardless of the legal nature of the other proceeding – is not binding, including the facts and legal assessment established therein.

When it comes to the applicability of the *ne bis in idem* principle, the identity of the case differs significantly according to the breaches of law: in criminal law is the identity means the identity of the act and the material facts, in other words factual identity, while in civil law identity means identity of pleas. Compared to this, in the administrative law, the identity of the protected legal interest or value is also necessary beyond the factual identity.

Current experience has shown that the assessment of the criminal nature of administrative sanctions and infringements of the *ne bis in idem* principle in administrative disputes are rare, because, typically – due to the peculiarities of special procedural rules in administrative and criminal matters – the administrative sanction is usually the first in the order based on the same facts against the same person.

By reviewing the domestic regulation, it can be clearly stated that administrative and criminal sanctions are both predictable.

Taking into account the considerations developed by the Court of Justice of the European Union and the European Court of Human Rights, the national courts must also take into consideration the extent to which the administrative sanction applied is considered to be a criminal sanction, so the Engel criteria shall be applied.

At this point, however, the question arises as to how much this regime and procedure constitute a fair process (trial), if the offset of the sanction depends on which procedure was first: criminal or administrative. The examples analyzed during the research appear that if the administrative procedure is the latter, the criminal sanction does not count in the administrative one.

Although there are several references to the Constitutional Court, regarding that there is a breach of the principle of a fair trial, the Constitutional Court has not decided yet in a case like this.

In addition to the abovementioned, it could be stated in the course of the analysis that Article 54 of the Convention Implementing the Schengen Agreement (CISA) already appears as a direct reference in criminal proceedings before Hungarian courts.

On the basis of the described legal cases, it can also be stated that the Hungarian courts of appeal have duly resolved the doubts of application independently, referring to the case law of the Court of Justice of the European Union, without initiating a preliminary ruling procedure.

Maximum capacity is taken into account during this process pursued by the two international court's approach, the interpretation most favorable to the accused person should be applied on the basis of that.

As for the assessment and examination of non-judicial (non-court) termination decisions, the above-mentioned relatively small number of legal cases suggests that Hungarian law enforcement takes the utmost account of the relevant decisions of the Luxembourg and Strasbourg courts in this regard. The courts do all this despite the fact that the domestic dogmatic background of the *res iudicata* effect has not been expanded.

With respect to the fact mentioned above, Hungarian courts consistently apply the concept of an independent EU law of a judicial authority, also in spite of the fact that even this has not been elaborated in Hungarian legal theory.

An examination of the domestic development history of *ne bis in idem* also illustrates as the way in which it was transferred from the initial private law conception to criminal procedural law, first in the state, then interstate. Even the research justifies that the law – not only legislation but also the law enforcement – at least in this narrower legal area is able to respond quickly to the constantly changing socio-political environment and challenges.

An excellent example of all this is the following: before 2018, the main organizing principle of recognition procedures was that it is always necessary to examine whether the procedure carried out abroad was in accordance with Hungarian law. Thus, the fact of conviction of Hungarian citizens abroad the conviction itself and the penalties (measures) imposed are not automatically introduced into the Hungarian criminal records.

However, one of the conclusions of the Balogh judgment was that this procedure was not EU-compliant. On the basis of this judgment of the Court of Justice of the European Union, it can also be concluded that the procedure for the recognition of a foreign judgment is not unconditional and not in all cases contrary to the European Union law. This conclusion is reinforced by the reasoning for the Luxembourg judgment in Lada case.

It can be stated that the new system of recognition of foreign/Member State's judgments, which is closely linked to the applicability of the *ne bis in idem* principle in Supreme and lower court decisions, is in line with both the Balogh judgment and the Council Framework Decision 2008/675/JHA of 24 July 2008 on taking account of convictions in the Member States of the European Union in the course of new criminal proceedings.

The change in the name of the procedure also reflects this: the validity of the foreign judgment (including the correspondence between Member States' judgments) and the court procedure (recognition) are separate concepts: the court does not recognize the validity of the foreign judgment during the procedure, but itself the judgment, thereby ensuring that it is enforced, with a specific content.

The change in the name of the procedure also reflects this: the validity of a foreign judgment (including compliance/correspondence between the Member States' judgments) and the proceedings of the court (recognition) are separate concepts: the court does not recognize the validity of the foreign judgment during the procedure, but the judgment itself and with this activity ensures that it has a definite content and the judgment becomes enforceable.

At this point, it is also necessary to highlight that the clarification of the scope of final decisions should be considered, either from the legislative or (supreme/higher) court's point of view, so to speak, due to the different use of concepts at the same level.

In addition to the abovementioned, even the recognition of the validity of a foreign judgment did not automatically result in the execution of the punishment or measure applied in therein. Execution also requires its handover, transfer.

There is no doubt that the separation of the recognition of the validity of a foreign judgment and the taking over the enforcement of a custodial sentence imposed by the foreign court could have resulted in a unwanted double procedure and decision undesiring special or exclusive jurisdiction.

However, this statement is no longer valid, in particular in the light of the detailed rules on national judgments in the Member States, or the re-establishment of a single exclusive jurisdiction.

There was no amendment in the fact that even a custodial sentence imposed in a foreign judgment recognized in its force could not be automatically included in the accumulative sentence.

A dogmatic basis for previous regulation was that the ex-post (subsequent) order of the execution of the final suspended custodial sentence (imprisonment), the termination of conditional release (parole) or the establishment of recidivism and the drawing of its consequences were a matter of domestic law for the transfer of the accused.

The analyzed cases also showed that, although ordering the execution of an originally suspended custodial sentence – which was imposed by a Member State's court – in a new, domestic criminal proceeding, might appear to be marginal issue in terms of the criminal liability, however the improper application in significant number of cases can lead to serious

disadvantages, not only individually but also collectively, hence it can avoid the attention of law enforcement.

According to some opinions, the regulation of handling international criminal matters or cases with an international aspect tend to be complicated, also requires special expertise.

There is no doubt that the law enforcement guidelines are typically outdated, and there is no Regulatory Decision of the Supreme Court Harmonizing Criminal Law, or Opinion of the Criminal Division of the Hungarian Supreme Court. There are few published decisions, decisions in principle, and these are also already outdated in a view of the significant and wide-ranging legislative amendments in the meantime, especially with respect to the introduction of the limited precedent system.

That finding is – in my view – also relevant because the Court of Justice of the European Union has stated in almost all relevant cases that it is for the national court to examine the application of the *ne bis in idem* principle, after analyzing all the circumstances of the individual case.

Thus, it is essential to effectively prepare the members of the judiciary for this role, and the to strengthen the existing knowledge base, also to consider reviewing the guiding decisions of the Supreme Court.

However, this also includes the necessary question of the extent to which Luxembourg and especially the Strasbourg case law can be invoked directly in the reasoning of Hungarian judgments.

The research also revealed that – in my empirical experience – compared to the proportion of cases with international involvement, there is a very small number of cases where the principle of cross-border *ne bis in idem* can be applied at all, which can be traced back to neither the judges acting nor the clients (prosecutor, defense) recognize the possibility of employment, the existence of conditions.

Furthermore the research also revealed that – according to my empirical experience – compared to the proportion of cases with international involvement, there is a very small number of cases, where the principle of cross-border *ne bis in idem* can be applied at all, which can be traced back to the fact that neither the acting judges nor the clients – prosecutor or defense – recognize the possibility of application, the existence of the conditions.

This is due to the lack of knowledge in European criminal law and the fact that, despite the legal requirement or provision, checking the data of the European criminal record has not become a “daily routine”.

Similarly, no other aspect of the application of the *ne bis in idem* principle is currently relevant in criminal justice: despite the relatively large number of cases of budgetary frauds or abuse, the prohibition of double jeopardy in criminal cases is still rarely considered in cases where the criminal court’s procedure was previously preceded by an administrative – typically tax – procedure.

In view of all this, I still agree with the statement of Balázs Elek that no direct change in the approach to the adjudication of criminal cases is expected yet.

However – considering the relevant and published decisions of the Supreme Court and the Constitutional Court – criminal courts are increasingly expected to take a position on the extent to which fines or other measures imposed in administrative proceedings can be interpreted as criminal sanction, and take this into account when imposing criminal sanctions, thus ensuring that the fair trial is guaranteed.

This is also important – also agreeing with the conclusion of Balázs Elek – because the payment of administrative fines may be important in the conversion of (criminal) financial penalties for imprisonment.

In summary, although the research concluded that the legislature had created the necessary legal conditions for the application of the *ne bis in idem* principle in the last 3-4 years, it involved law enforcement in the preparation of the provisions. It took into account the theoretical core of both Luxembourg and Strasbourg's decisions, and even the terminological development was followed in the amendments, so when closing this manuscript, there is basically no legislative deficit.

At the same time, it can be perceived that the practice of law enforcement has not truly implemented the change of attitude that the European courts expect not only from the domestic law enforcer.

There is still a lack of recognition of the principle of mutual recognition, as mentioned above, so there is a greater emphasis on law enforcement – and not only the courts – to raise awareness to organize professional meetings in a holistic way, and thus to the judiciary practice, with the participation of the legislator and the community of jurisprudence as well.

In addition to the above, the relevant legal development of the European courts must be continuously monitored and the domestic judiciary should be immediately informed, thereby ensuring an up-to-date, EU-compliant, but in line with current Hungarian criminal policy, applying both the mutual recognition of the European Union, the principle of trust and the Council of Europe's conventions in connection with the fair trial, thereby promoting and facilitating European integration.

LIST OF PUBLICATIONS

UNIVERSITY of
DEBRECEN

UNIVERSITY AND NATIONAL LIBRARY
UNIVERSITY OF DEBRECEN

H-4002 Egyetem tér 1, Debrecen

Phone: +3652/410-443, email: publikaciok@lib.unideb.hu

Registry number: DEENK/183/2021.PL
Subject: PhD Publication List

Candidate: Judit Szabó
Doctoral School: Géza Marton Doctoral School of Legal Studies
MTMT ID: 10065054

List of publications related to the dissertation

Articles, studies (9)

1. Szabó, J.: A ne bis in idem elvének hazai fejlődéstörténete.
Büntetőjogi Szemle. "Közlésre elfogadva", 1-12, 2021. ISSN: 2063-8183.
Level of HAS Committee on Legal and Political Sciences: C
2. Szabó, J.: Közigazgatási Jogvita kontra Büntetőjog.
Jura. "Közlésre elfogadva", 1-16, 2021. ISSN: 1218-0793.
Level of HAS Committee on Legal and Political Sciences: A
3. Szabó, J.: The emergence of the ne bis in idem principle in European criminal law legislation.
Revista Facultății de Drept Oradea = Journal of the Faculty of Law Oradea. "Accepted by Publisher", 1-23, 2021. ISSN: 1582-7585.
4. Szabó, J.: A külföldi ítéletek végrehajtása, avagy a végrehajtásában felfüggesztett külföldi szabadságvesztés-büntetés hazai sorsa.
Európai Jog. 20 (5), 9-15, 2020. ISSN: 1587-2769.
Level of HAS Committee on Legal and Political Sciences: A
5. Szabó, J., Hornyák, S.: Az új büntetőeljárás kódex hatása a bírósági igazgatásra.
Bírósági Szemle. 1, 26-37, 2020. ISSN: 2732-1517.
6. Szabó, J.: A pénzmosás elleni küzdelem bírói gyakorlata Magyarországon.
In: Az Európai Unió pénzügyi érdekei védelmének büntetőjogi aspektusai - különös tekintettel az adócsalás, a korrupció, a pénzmosás és a büntetőjogi compliance nemzeti szabályozására, valamint a kiberbűnözésre. Szerk.: Farkas Ákos, Dannecker Gerhard, Jacsó Judit, Wolters Kluwer Kft., Budapest, 349-358, 2019. ISBN: 9789632958873
7. Szabó, J.: A külföldi ítéletek figyelembevétele a büntetőeljárásban.
Ügyvédek Lapja. 57 (1), 9-16, 2018. ISSN: 1216-9102.
8. Szabó, J.: Eljárás a külföldön tartózkodó terhelt távollétében.
Büntetőjogi Szemle. 7 (1), 81-90, 2018. ISSN: 2063-8183.
Level of HAS Committee on Legal and Political Sciences: C

Address: 1 Egyetem tér, Debrecen 4032, Hungary Postal address: Pf. 39. Debrecen 4010, Hungary
Tel.: +36 52 410 443 Fax: +36 52 512 900/63847 E-mail: publikaciok@lib.unideb.hu, Web: www.lib.unideb.hu

9. Szabó, J., Kenese, A.: A bírói kezdeményezések - büntetőbírói szemmel.

Alkotmánybírósági Szemle. 7 (2), 90-96, 2016. ISSN: 2061-5582.

Level of HAS Committee on Legal and Political Sciences: D

Conference presentations (1)

10. Szabó, J.: Ne bis in idem as the cornerstone of a fair trial.

In: Fifth International Scientific Conference "Harmonisation of legislation with EU acquis communautaire : The situation in Bosnia and Herzegovina and the experience of the neighboring countries", Think Tank, Banja Luka, "Accepted by Publisher", 1-15, 2021.

By the directives of HAS Committee on Legal and Political Sciences:

Publications in periodicals level „A”: 2, related to the dissertation: 2.

Publications in periodicals level „C”: 2, related to the dissertation: 2.

Publications in periodicals level „D”: 1, related to the dissertation: 1.

The Candidate's publication data submitted to the iDEa Tudóstér have been validated by DEENK on the basis of the Journal Citation Report (Impact Factor) database.

08 April, 2021

